

KRONIKA

Polskie Towarzystwo Gleboznawcze na jednym z Walnych Zgromadzeń w Warszawie uchwaliło jednogłośnie, aby doroczne Zjazdy Naukowe połączone z Kursokonferencją terenową i Walnym Zgromadzeniem odbywały się każdego roku w innym mieście, a przede wszystkim tam, gdzie funkcjonują Oddziały P. T. G. Od tego czasu poza Warszawą odbyły się już cztery spotkania, zorganizowane przez Oddziały, a więc: w Poznaniu (1951), w Krakowie (1952); w Lublinie (1953) i Wrocławiu (1954).

Ten sposób organizowania zjazdów daje szereg korzyści o których świadczy chociażby wzrastająca z roku na rok frekwencja uczestników.

Kilkudniowe posiedzenia naukowe, poza referatami tematycznymi, zapoznają uczestników z tamtejszym środowiskiem przez wysłuchanie wnikliwie opracowanych specjalnych referatów o treści regionalnej. Kursokonferencje terenowe, poza krajoznawczością, dają możliwość bezpośredniego zetknięcia się z przeanalizowanymi typami gleb, które na danym terenie występują. I wreszcie bezpośrednia wymiana zdań wszystkich uczestników zgromadzonych z różnych dzielnic Polski wzmacnia i ugruntowuje coraz bardziej więź wszystkich gleboznawców.

Ostatni Zjazd zorganizowany we Wrocławiu miał szczególnie duże znaczenie, odbywał się bowiem na prastarych Ziemiach Polski odzyskanych po długiej okupacji niemieckiej.

Zjazd odbył się w drugiej połowie września 1954 r. przy licznej frekwencji uczestników (ponad 200 osób). Gospodarzami Zjazdu był Oddział Wrocławski P. T. G., z przewodniczącym prof. dr J. Tomaszewskim i sekr. dr Kowalińskim na czele.

Po otwarciu Zjazdu i powitaniu wszystkich obecnych przez przewodniczącego Oddz. prof. dr J. Tomaszewskiego oddano przewodnictwo w części referatowej prof. dr M. Górskiemu, prezesowi P. T. G.

Zjazd odbywał się pod hasłem „Podniesienie produktywności gleb piaszkowych“. Z tego więc zakresu wygłoszone zostały referaty następujące:

1. Dynamizm żyzności gleb jako podstawa produkcji rolniczej —
prof. dr J. Tomaszewski.
2. Przebieg kondensacji pary wodnej w żwirze i piaskach, na podstawie badań lizymetrycznych —
prof. dr S. Bac i mgr S. Marcilonek.

3. Podniesienie produktywności gleb piaskowych —
prof. dr B. Świętochowski.

4. Problemy rejonizacji rolnictwa i leśnictwa polskiego oraz rola map glebowych w skali 1 : 300 000 jako podstawa dla akcji rejonizacyjnej —
prof. dr M. Strzemiński.

Po referatach odbyła się dyskusja, w której zabierało głos ponad 30 osób.

Druga część referatowa Zjazdu (2-gi dzień zjazdu) dotyczyła tematów o charakterze regionalnym:

1. Budowa geologiczna Śląska —
prof. dr M. Różycki,
2. Warunki klimatyczne Śląska —
prof. dr Schmuck i
3. Ogólna charakterystyka gleb Śląska —
prof. dr J. Tomaszewski.

W dyskusji ograniczono się tylko do zadawania i wyjaśniania pytań.

Dużym powodzeniem cieszyły się, pierwszy raz wprowadzone na Zjazd, krótkie doniesienia o osiągnięciach w pracach badawczych, z zakresu gleboznawstwa i chemii rolnej, zgłoszone przez niektóre Zakłady Gleboznawstwa i Chemii Rolnej Wyższych Szkół Rolniczych i Instytutów.

Doniesiono:

1. O organizacji powstających Stacji Chemiczno-rolniczych w Polsce —
prof. dr M. Górski.
2. O kompleksowym oznaczaniu składników pokarmowych w materiale roślinnym —
dr R. Schillak.
3. O amoniaku jako nawozie azotowym —
prof. dr M. Górski.
4. O dynamice związków próchnicznych w różnych okresach wegetacji —
mgr Michajluk i mgr Mucha.
5. O oznaczaniu składu mechanicznego metodą termiczną —
prof. dr J. Tokarski.
6. O wpływie solenia śniegu ulic Warszawy na zamieranie drzew przydrożnych —
prof. dr A. Musierowicz.
7. O wpływie człowieka na stan wody gruntowej w glebie —
prof. dr Czekalski.
8. O wpływie jonu glinowego na rozwój roślin i pobieranie fosforu w różnych warunkach glebowych —
prof. dr M. Kwinichidze i mgr Marcinek.

9. O wpływie mieszanek strukturotwórczych, wapna łąkowego i torfu na właściwości gleb piaszczystych —
prof. dr H. Uggla.
10. O glebach uformowanych na tworach pyłowych pradoliny Obry —
dr B. Reimann.
11. O sposobie rozmieszczenia różnych form superfosfatu w glebie, a procesie uwsteczniania P_2O_5 —
dr Zb. Tuchołka.
12. O metodach zdjęć kartograficzno-gleboznawczych w skalach szczytów —
mgr Kowalkowski, prof. M. Kwinichidze, dr B. Reimann.
13. O wpływie wieloletniego nawożenia na gleby lekkie —
prof. dr B. Dobrzański i dr Piszczek.
14. O glebach kształtujących się z utworów pyłowych z okolic Kalisza —
prof. dr M. Kwinichidze, dr Hoffmann, mgr Z. Prusinkiewicz.

Po każdym podanym doniesieniu dyskutowano, wyjaśniając wiele jeszcze ciekawych fragmentów każdego omawianego zagadnienia.

Po części naukowej Zjazdu poświęcono jeden dzień na Walne Zgromadzenie. Przewodnictwo powierzono prof. dr B. Dobrzańskiemu. Przed rozpoczęciem zebrania uczczono pamięć zmarłych w tym roku członków Towarzystwa: prof. dr L. Staniewicza i prof. dr W. Łastowskiego.

Sprawozdanie z prac Zarządu złożył sekretarz prof. dr L. Królikowski, streszczając się do następujących punktów: Zebrań Zarządu odbyto 12; zebrań Komisji roboczych K. K. N. K. G. — 7; korespondencji załatwiono 547; przyjęto członków w okresie sprawozdawczym 43 (stan 444). Wydano III t. „Roczników Gleboznawczych“ oraz 3 Komunikaty (nr 15, 16, 17). Opracowano plany prac i ustalono preliminarze budżetowe na 1954 i 1955 r. Zorganizowano Zjazd Naukowy we Wrocławiu. Interweniowano w PAN w sprawie utworzenia Komitetu Gleboznawczego.

W wyniku powołania Komitetu Nauk Rolniczych przy PAN powstała Komisja Gleboznawstwa i Chemii Rolnej przy K. N. R. do której weszli: na przewodniczącego prof. dr A. Musierowicz, na wice-przewodniczącego prof. dr B. Dobrzański, na sekretarza prof. dr L. Królikowski i na sekretarza technicznego mgr Fr. Kuźnicki. Poza tym weszli jako członkowie: prof. dr S. Bac, mgr E. Barański, prof. dr H. Birecka, prof. dr K. Boratyński, dr A. Byczkowski, dr J. Gołębiowska, prof. dr M. Górski, dr M. Koter, dr Kowaliński, prof. dr B. Kuryłowicz, prof. dr M. Kwinichidze, prof. dr Lityński, dr H. Mitosek, prof. dr B. Świętochowski, prof. dr B. Skawina, dr K. Starzyński, prof. dr M. Strzemski, prof. dr J. Tokarski, prof. dr J. Tomaszewski, doc. dr H. Uggla, prof. dr T. Włoczewski i prof. dr J. Ziemięcka.

W roku sprawozdawczym załatwiono wymianę czasopism z naukowymi placówkami zagranicznymi: Anglii, Albanii, Belgii, Bułgarii, Czechosłowacji, Chin, Francji, Finlandii, Izraela, Korei, Niemiec, Norwegii, Rumunii, St. Zjednoczonych, Szwecji, Szwajcarii i ZSRR.

Opracowano projekt wydawania czasopisma referatowego w formie streszczeń prac zagranicznych z zakresu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej.

Troszczono się o podjęcie prac w zagadnieniach ujednoczenia metod badania gleby.

Z kolei sprawozdanie z działalności Komisji Klasyfikacji, Nomenklatury i Kartografii Gleb złożył przewodniczący tej Komisji prof. dr A. Musierowicz. Sprawozdanie finansowe złożył skarbnik mgr Cz. Świącicki.

Następnie sprawozdania z działalności poszczególnych Oddziałów składowali przewodniczący Oddziałów: Krakowskiego, Lubelskiego, Olsztyńskiego, Poznańsko-Bydgoskiego, Puławskiego, Wrocławskiego, ograniczając się do podania spisu wygłoszonych referatów, stanu ilościowego członków, załatwionych opinii, ekspertyz, wycieczek naukowych, konsultacji itp.

Po wyżej wymienionych sprawozdaniach odczytane zostało sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. Ożywiona dyskusja nad sprawozdaniami zakończyła się złożeniem szeregu wniosków oraz podziękowaniem Zarządowi za jego pracowitą i owocną działalność w okresie sprawozdawczym. Komisja Rewizyjna złożyła wniosek o udzielenie absolutorium Zarządowi Głównemu. Wnioski powyższe Walne Zgromadzenie przyjęło przez akklamację.

W toku załatwiania dalszych spraw dokooptowano do Zarządu Głównego na zastępcę członka Zarządu prof. dr M. Kwinichidzego. W wolnych wnioskach zaprojektowano utworzenie Oddziału P. T. G. w Szczecinie i ewentualnie w Warszawie.

Po zakończeniu zebrania uczestnicy zwiedzili Wrocław i zorganizowaną w tym czasie Wystawę Wynalazczości, a wieczorem spędzono mile czas przy wspólnej kolacji.

W ostatnich dwóch dniach Zjazdu odbyła się autokarami kursokonferencja terenowa dla obejrzenia najbardziej charakterystycznych gleb na Ziemiach Wrocławskich. Dużo czasu poświęcono dyskusji przy uzgadnianiu różniących się poglądów w typowaniu gleb lekkich (piaskowych). Poza tym oglądano czarne ziemie, gleby brunatne, rędziny i lessy.

Podsumowania wyników Zjazdu dokonał wice-prezes prof. dr M. Strzemski, a odczytania opracowanych komisyjnie wniosków, których treść podana jest niżej — prof. dr L. Królikowski:

1. W badaniach nad podniesieniem produktywności tzw. gleb lekkich, a więc gleb wykazujących w wierzchnich warstwach (co najmniej około 50 cm) skład mechaniczny piasku, należy w pierwszym rzędzie zwrócić uwagę na piaski całkowite, tj. piaski, których miąższość przekracza 150 cm.

2. Należy przystąpić do rozstrzygnięcia zagadnienia delimitacji piasków, które powinny podlegać zalesieniu i piasków nadających się jeszcze pod uprawę rolną.

3. Dla przyspieszenia prac zdążających do podniesienia produktywności gleb lekkich (piaskowych) należy stworzyć przynajmniej dwie stacje doświadczalne na tego rodzaju glebach i przystąpić do zorganizowania prac zespołowych.

4. Zjazd uważa, że utworzenie Stacji Chemiczno-rolniczych, przewidzianych uchwałą Rządu, jest dużym postępem dla podniesienia produktywności rolniczej. Zjazd uważa, że należy zapewnić Stacjom Chemiczno-rolniczym takie kierownictwo naukowe, które gwarantowałoby jak najlepszą działalność tych stacji. Prace w Stacjach Chemiczno-rolniczych powinny być ściśle zespolone z pracami gleboznawczymi.

5. Ze względu na brak odpowiedniej ilości specjalistów z zakresu gleboznawstwa, Zjazd uważa za konieczne powołanie katedr Gleboznawstwa i Chemii Rolnej na wydziałach Matematyczno-Przyrodniczych Wyższych Uczelni a szczególnie na Uniwersytecie M. C. S.

Zjazd uważa za konieczne dążenie do utworzenia Instytutu Gleboznawczego przy Polskiej Akademii Nauk.

6. W badaniach nad podniesieniem produktywności gleb lekkich należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

a) Dynamika wody w glebie oraz powiększenie jej zasobów w glebach piaskowych.

b) Pochodzenie geologiczne i skład mineralny piasków.

c) Własności fizyczne i chemiczne oraz biologiczne gleb piaskowych.

d) Własności i zawartość koloidów w glebach lekkich.

e) Strukturalność gleb lekkich.

Środki, przez które można dążyć do uproduktywnienia piasków:

a) sztuczne nawadnianie i zraszanie piasków,

b) opracowanie najwłaściwszych metod wzbogacania piasków w substancje organiczne,

c) opracowanie sposobów odkwaszania gleb piaskowych.

d) opracowanie metod agrotechnicznych do utworzenia najwłaściwszej sturktury gleb piaskowych.

7. W związku z mającą się odbyć w październiku 1954 r. Sesją Problemową na temat zagospodarowania gleb lekkich, Zjazd Naukowy P. T. G. uważa za konieczne podtrzymywanie inicjatywy naszego Towarzystwa, aby w Sesji Problemowej wzięli udział również specjaliści-gleboznawcy z obcych państw w celu konfrontacji poglądów.

8. Zjazd uważa za celowe prowadzenie wymiany pracowników naukowych z zagranicą.

9. Zjazd wita z uznaniem wprowadzenie do programu Towarzystwa działalności mającej na celu ułatwienie wyjazdu za granicę samodzielnym pracownikom naukowym.

10. Zjazd uważa za konieczne zorganizowanie kursokonferencji specjalnych dla ustalenia pojęć terminologii gleboznawczej.

Wnioski powyższe Zarząd Główny Polskiego Tow. Gleboznawczego przesłał do Komitetu Nauk Rolniczych PAN.

Po przyjęciu wniosków Zarząd Główny złożył podziękowanie organizatorom Zjazdu z Oddziału Wrocławskiego: Prof. dr J. Tomaszewskiemu, dr S. Kowalińskiemu i in.

Jednym z ważniejszych osiągnięć Głównego Zarządu jest przystąpienie do wydawania czasopisma referatowego pt. Przegląd literatury naukowej gleboznawstwa, chemii rolnej i uprawy roślin. Czasopismo to ma stanowić część „Roczników Gleboznawczych”. W opracowaniach uwzględniane są najważniejsze fragmenty prac obcych, aby korzystający z czasopisma i nieznający dostatecznie obcych języków mógł być dostatecznie zorientowany w temacie prac.

Komitet Redakcyjny tego czasopisma stanowią: przewodniczący — prof. dr M. Górski, sekretarz odpowiedzialny Redakcji — dr J. Goralski, redaktorzy działów — prof. dr T. Włoczewski, prof. dr L. Królikowski i mgr inż. S. Moskal. Dotychczasowa liczba referentów wynosi ponad 120 osób. Opracowano już i oddano do druku dwa tomy czasopisma, zawierające łącznie ponad 400 opracowań z 1954 r.

Czasopismo projektuje się wydawać w 4-ch numerach rocznie.

„Roczników Gleboznawczych” wydano już 4 tomy. Pewne opóźnienia w wydawaniu spowodowane są niedostarczeniem w porę artykułów przez autorów do Redakcji czasopisma.

Komisja Robocza dla opracowania klasyfikacji gleb w skalach szczegółowych 1 : 10 000 i 1 : 5000 oraz znakowania na mapach gleb w tychże skalach opracowała projekt, który został przyjęty przez Komisję Klasyfikacji, Nomenklatury i Kartografii Gleb po dwudniowej i ożywionej dyskusji (26 i 27 maja 1955 r.), w której brali udział prawie wszyscy członkowie Komisji.

Coraz większym rozwojem cieszy się wymiana czasopism naukowych z Zagranicą. Obejmuje ona już 26 krajów, które nadesłały 62 egzemplarzy czasopism.

W ostatnim czasie powstał Oddział Szczeciński Polskiego Tow. Gleboznawczego, a Oddział Warszawski jest w stadium organizacji. Wszystkie pozostałe Oddziały posiadają już swoją tradycję co najmniej dwuletniej pracy.

L. K.